

SHRnutí PRO OSOBY S ROZHODOVACÍ PRAVOMOCÍ PRO TVORBU A IMPLEMENTACI PLÁNU UDRŽITELNÉ MĚSTSKÉ MOBILITY

Obsah

1. Co je plán udržitelné městské mobility.....	02
2. Jaké jsou přínosy plánování udržitelné městské mobility?	05
3. Jaké jsou hlavní prvky plánování udržitelné městské mobility?	06
4. Jak začít se zpracováním SUMP?	10

Imprint

Informace: Tento dokument byl vypracován v rámci projektu SUMP-UP, spolufinancovaného v rámci programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont 2020 (grantová dohoda č. 690669). Projekt SUMP-UP koordinovala Ana Drăguțescu (Evropský sekretariát ICLEI).

Citace: Rupperecht Consult (editor), 2020. Shrnutí pro osoby s rozhodovací pravomocí pro zpracování a implementaci plánu udržitelné městské mobility.

Autoři: Ing. Jiří Krejčí, PhD: Siegfried Rupperecht, Lasse Brand, Susanne BöhlerBaedeker, Lisa Marie Brunner, Rupperecht Consult - Forschung & Beratung GmbH. Části tohoto dokumentu jsou založeny na: Rupperecht Consult, Guidelines. Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plan (2013), který je chráněn autorskými právy Evropské komise.

Layout: Rupperecht consult, na základě původního layoutu autora Rebekka Dold, Grafik Design & Visuelle Kommunikation Freiburg, Německo | www.rebekkadold.de

Obrázky na obálce: www.istock.com

Prohlášení o vyloučení odpovědnosti: Za názory vyjádřené v této publikaci nesou výhradní odpovědnost uvedení autoři a nemusí nutně odrážet názory Evropské komise.

Přeloženo: pomocí www.DeepL.com/Translator (volná verze), Citace: Rupperecht Consult (editor), 2020. Shrnutí pro osoby s

rozhodovací pravomocí ke zpracování a implementaci plánu udržitelné městské mobility.

Autorská práva: Tato publikace je chráněna autorskými právy společnosti Rupperecht Consult - Forschung & Beratung GmbH. Všechny obrázky a textové prvky v této publikaci, u nichž je uveden zdroj, jsou majetkem uvedených organizací nebo osob. Autoři by rádi podpořili široké využití těchto pokynů. Tento dokument lze bezplatně používat, kopírovat a dále šířit prostřednictvím jakéhokoli média za předpokladu, že (a) je uveden zdroj pomocí výše uvedené citace a (b) použití dále šířeného materiálu je bezplatné. Komerční použití tohoto dokumentu, jakož i úpravy jeho obsahu jsou povoleny pouze s výslovným souhlasem držitelů autorských práv.

Z právního hlediska se použití tohoto dokumentu řídí licencí Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 (Attribution-NonCommercial-NoDerivates 4.0 International). Právní text licence je k dispozici na adrese: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>.

Contact:

Rupperecht Consult - Forschung & Beratung GmbH Clever Str. 13-15, 50668 Cologne/Germany www.rupperecht-consult.eu info@rupprecht-consult.eu

SUMP Resources

SUMP Guidelines: <https://www.eltis.org/mobility-plans/sump-guidelines>

SUMP Topic Guides: <https://www.eltis.org/mobility-plans/topic-guides>

SUMP Practitioner Briefings: <https://www.eltis.org/mobility-plans/practitioner-briefings>

SUMP Self-Assessment: www.sump-assessment.eu

Mobility Academy: <https://www.mobility-academy.eu>

1. Co je plán udržitelné městské mobility (SUMP)?

Plánování udržitelné městské mobility je strategický a integrovaný přístup k efektivnímu řešení komplexnosti městské dopravy. Hlavním cílem takového plánování je zlepšit dostupnost dopravy a kvalitu života dosažením posunu směrem k udržitelné mobilitě. SUMP obhájí rozhodnutí založená na faktech, která se řídí dlouhodobou vizí udržitelné mobility. Předpokladem je důkladné posouzení aktuální situace a budoucích trendů, široce podporovaná společná vize se strategickými cíli a integrovaný soubor regulačních, propagačních, finančních, technických a infrastrukturních opatření k dosažení cílů, jejichž implementace by měla být doprovázena systematickým monitoringem a hodnocením. Na rozdíl od tradičních plánovacích přístupů klade SUMP zvláštní důraz na zapojení občanů a zúčastněných stran, koordinaci politik mezi odvětvími (zejména doprava, územní plánování, životní prostředí, ekonomický rozvoj, sociální politika, zdraví, bezpečnost a energie) a širokou spoluprací napříč různými vládními úrovněmi a se soukromými subjekty. Koncept rovněž zdůrazňuje potřebu integrovaně pokrýt všechny aspekty mobility (lidí i zboží), druhů dopravy a služeb a naplánovat celou „funkční městskou oblast“, na rozdíl od jediné obce či města.

Plánování udržitelné městské mobility stanoví nový standard pro inovativní plánování dopravy. Pomáhá městům a regionům integrovat druhy dopravy a podporuje udržitelnou mobilitu. SUMP přispívá k realizaci klíčových cílů mobility, jako je lepší kvalita ovzduší, lepší dostupnost a mobilita, zvýšená bezpečnost silničního provozu, snížení hluku z provozu, vyšší energetická účinnost a lepší kvalita života. SUMP pomáhá městům a regionům snižovat jejich dopady dopravy na klima.

Následující definice plánu udržitelné městské mobility byla v Evropě i na mezinárodní úrovni široce přijímána:

„Plán udržitelné městské mobility (SUMP) je strategický plán navržený k uspokojení potřeb lidí a podniků v oblasti mobility ve městech a jejich okolí pro lepší kvalitu života. Vychází ze stávajících plánovacích postupů a náležitě zohledňuje zásady integrace, účasti a hodnocení.“

Plán udržitelné městské mobility je založen na následujících zásadách, které jsou podrobněji popsány níže:

1. Plánujte udržitelnou mobilitu ve „funkční městské oblasti“
2. Spolupracujte napříč institucionálními hranicemi
3. Zapojte občany a zainteresované strany
4. Posuďte současný a budoucí stav
5. Definujte dlouhodobé vize a jasný plán implementace
6. Rozvíjejte všechny druhy dopravy integrovaným způsobem
7. Zajistěte monitoring a evaluaci
8. Zajistěte kvalitu

Osm principů

Koncept plánování udržitelné městské mobility, jak je definován v balíčku městské mobility, je založen na osmi obecně uznávaných hlavních principech.

1. Plánujte pro udržitelnou mobilitu ve „funkční městské oblasti“

Města jsou s okolím spojena každodenními toky lidí a zboží, což znamená, že musí být geografický rozsah SUMP založen na této „funkční městské oblasti“. V závislosti na místním kontextu se může jednat o město a jeho okolní příměstskou oblast, celý polycentrický region nebo jiné seskupení obcí. Plánování na základě skutečných toků lidí a zboží je důležitým kritériem k tomu, aby byl plán relevantní a komplexní, a to i když se mohou hranice města zakládat na odlišné logice.

Plán SUMP musí sledovat obecný cíl zlepšování dostupnosti a poskytování vysoce kvalitní a udržitelné mobility pro celou funkční městskou oblast. Udržitelný dopravní systém zlepšuje přístupnost pro všechny bez ohledu na příjem a sociální postavení; zvyšuje kvalitu života a atraktivitu městského prostředí; zlepšuje bezpečnost silničního provozu a veřejné zdraví; snižuje znečištění ovzduší a hluk, emise skleníkových plynů a spotřebu energie; a zlepšuje ekonomickou životaschopnost, sociální spravedlnost a kvalitu životního prostředí.

2. Spolupracujte napříč institucionálními hranicemi

Vypracování a implementaci plánu udržitelné městské mobility je nutné stavět na vysoké úrovni spolupráce, koordinace a na konzultacích na různých vládních úrovních a mezi institucemi (a jejich útvary) v oblasti plánování.

Plánování udržitelné městské mobility by se mělo zakládat na:

- Spolupráci při zajišťování souladu SUMP s politikami a plány v odvětvích souvisejících s dopravou (např. územní plánování, sociální

služby, zdravotnictví, energetika, vzdělávání, vymáhání práva a kontrola).

- Úzké spolupráci s příslušnými orgány na ostatních vládních úrovních (např. okres, obec, aglomerace, region a stát).
- Koordinaci s veřejnými a soukromými poskytovateli dopravních služeb.

3. Zapojte občany a zúčastněné strany

Plán udržitelné městské mobility se zaměřuje na uspokojení potřeb mobility lidí ve funkční městské oblasti, a to obyvatel i návštěvníků města, jakož i tamních institucí a firem. Vychází z transparentního a participativního přístupu a aktivně zapojuje občany a další zúčastněné strany do vývoje a implementace plánu. Participativní plánování je předpokladem toho, aby lidé převzali odpovědnost za plán udržitelné městské mobility a politiky, které takový plán podporuje. Brzké a aktivní zapojení zvyšuje pravděpodobnost přijetí a podpory ze strany veřejnosti, čímž se minimalizují politická rizika a usnadňuje realizace.

4. Posuďte současný a budoucí stav

Plán udržitelné městské mobility staví na důkladném posouzení současného a budoucího stavu dopravního systému ve funkční městské oblasti. Poskytuje komplexní přehled o stávající situaci a stanovuje základní směr, na jehož základě lze měřit pokrok. Za tímto účelem proces plánování udržitelné městské mobility nastavuje ambiciózní, ale realistické cíle, které jsou v souladu se zavedenou vizí, a poté pro každou z nich definuje ukazatele výkonnosti. Ty jsou poté použity ke zhodnocení současných a budoucích podmínek. Analýza stavu zahrnuje také přezkum současných kapacit a zdrojů a institucionálních struktur pro plánování a implementaci.

5. Definujte dlouhodobé vize a jasný plán implementace

Základem každého plánu udržitelné městské mobility je dlouhodobá vize pro rozvoj dopravy a mobility v celém

funkčním městském regionu, která zahrnuje všechny dostupné způsoby dopravy: veřejné i soukromé; osobní a nákladní; motorizované a nemotorizované; v pohybu a v klidu. Součástí vize je i infrastruktura a služby. PUMM rovněž obsahuje i plán pro krátkodobou implementaci úkolů a cílů prostřednictvím balíčků opatření, dále harmonogram implementace a rozpočet, rozdělení odpovědností a nástin nutných zdrojů.

6. Rozvíjejte všechny druhy dopravy integrovaným způsobem

Plán udržitelné městské mobility podporuje vyvážený a integrovaný rozvoj všech relevantních druhů dopravy a zároveň upřednostňuje řešení udržitelné mobility. SUMP předkládá integrovaný soubor opatření ke zlepšení kvality, bezpečnosti, ochrany, přístupnosti a nákladové efektivity celého systému mobility. SUMP zahrnuje infrastrukturní, technická, regulační, propagační a finanční opatření. Zaměřuje se na všechny druhy mobility (tradiční veřejnou dopravou i nové služby založené na sdílení, včetně nových obchodních modelů), aktivní mobilitu (chůze a jízda na kole), intermodalitu a „door to door“ mobilitu, bezpečnost silničního provozu, vozidla v klidu a v pohybu, nákladní dopravu a poskytování služeb, logistiku, řízení mobility a inteligentní dopravními systémy (ITS).

7. Zajistěte monitoring a evaluaci

Pečlivý monitoring implementace plánu udržitelné městské mobility je

nutností. Pravidelné hodnocení pokroku při plnění jednotlivých úkolů a cílů plánu je prováděno na základě vybraných indikátorů výkonnosti. Vhodným opatřením je třeba zajistit včasný přístup k potřebným údajům a statistickým datům. Na základě průběžného monitorování a evaluace implementovaných opatření lze případně provést revizi stanovených cílů, v případě nutnosti i korektivní opatření v rámci implementačního procesu. O pokroku v přípravných i

implementačních fázích SUMP 2.0. informuje monitorovací zpráva, která je komunikována s veřejností a se zainteresovanými stranami.

8. Zajistěte kvalitu

Plán udržitelné městské mobility je klíčovým dokumentem pro rozvoj měst a

obcí. Rozhodně se vyplatí vytvořit takové mechanismy, které zajistí, aby SUMP 2.0. byl maximálně kvalitní po odborné stránce, a pomohou vyhodnotit plnění podmínek celého konceptu SUMP 2.0. (tj. tohoto dokumentu). Zvláštní pozornost je třeba věnovat zajištění kvality dat a rizikovému managementu v průběhu implementace. Tyto úkoly je možné delegovat na externí pracovníky v oblasti posouzení kvality nebo na jinou vládní instituci (např. na regionální či státní úrovni).

2. Jaké jsou přínosy plánování udržitelné městské mobility?

Vytvoření udržitelného města

Zvyšování kvality života

Existují přesvědčivé důkazy o tom, že plánování udržitelné městské mobility zvyšuje kvalitu života v městské oblasti. Dobře koordinovaná politika přináší celou řadu výhod, například atraktivnější veřejná prostranství, lepší bezpečnost silničního provozu a menší znečištění ovzduší a hluk. Takové atraktivní prostředí také podněcuje občany k častější chůzi a jízdě na kole, což zlepšuje jejich zdraví - a dokonce pomáhá šetřit náklady.

Vytváření ekonomických přínosů

Mobilita je významným faktorem pro místní ekonomiku. Zdravější prostředí a méně dopravních zácp pomáhá výrazně snížit náklady města a přilákat nové podniky a investory. V celosvětové soutěži o inovativní firmy (a dobře placená pracovní místa) se stala důležitým faktorem atraktivnost kvality života ve městě; udržitelná města jsou jednoznačně na špici.

Příspěvek k dosažení cílů v oblasti klimatu a životního prostředí

Udržitelnější systém mobility se přímo promítá do snížení emisí, hluku, znečištění ovzduší a spotřeby půdy. Města se mohou podílet na snižování emisí skleníkových plynů a na řešení klimatické krize. Plánování udržitelné městské mobility je základním prvkem místních a národních politik v oblasti klimatu.

Zlepšení dopravní dostupnosti

Plánování udržitelné městské mobility je vynikajícím nástrojem pro vytváření multimodálních řešení dopravy „door to door“ řešení. Spojení různých aktérů zajišťuje, že potřeby občanů a podniků v oblasti přístupu jsou efektivně zajištěny. Pomáhá zajistit dobrou dostupnost služeb a zaměstnání a vzdělávání pro všechny obyvatele bez ohledu na jejich příjem a sociální postavení. SUMP nabízí ideální rámec pro vznášení inovativních nápadů na nový systém mobility, realizaci nových projektů a zavádění doplňujících opatření pro celkové zlepšení dopravního systému.

Provádění změn

Efektivnější využívání omezených zdrojů

Vzhledem k tomu, že finanční zdroje jsou omezené, je pro města zásadní přijímat nákladově nejefektivnější řešení. Plán udržitelné městské mobility přesouvá pozornost z budování nové silniční infrastruktury na vyváženější kombinaci opatření. Kombinací infrastrukturních a technických opatření s regulačními, propagačními a finančními opatřeními lze dosáhnout cílů mobility mnohem efektivněji.

Efektivnější využívání omezených zdrojů

Vzhledem k tomu, že finanční zdroje jsou omezené, je pro města zásadní přijímat nákladově nejefektivnější řešení. Plán udržitelné městské mobility přesouvá pozornost z budování nové silniční infrastruktury na vyváženější kombinaci opatření. Kombinací infrastrukturních a technických opatření s regulačními, propagačními a finančními opatřeními lze dosáhnout cílů mobility mnohem efektivněji.

Vytváření synergií napříč odvětvími a hranicemi

Problémy městské mobility často překračují hranice obcí, týkají se více oblastí politiky nebo se týkají celé řady oddělení a institucí. SUMP inspiruje kulturu plánování založenou na spolupráci napříč sektory a úrovněmi správy. Dobře nastavená řešení vhodněji reagují na stále složitější problémy.

Získávání podpory veřejnosti

Zapojení zúčastněných stran a občanů je základní složkou plánu udržitelné městské mobility. Městská samospráva, která prokáže, že jí záleží na potřebách a přáních jejích obyvatel, a vhodně je zapojí, může získat vysokou podporu veřejnosti. Účast se stává zdrojem nápadů pro plánovače, zvyšuje legitimitu a snižuje politické riziko odporu vůči ambiciózním politikám.

Získání snadnějšího přístupu k financování a finančním prostředkům

Spolupráce veřejných institucí z různých sektorů a soukromých subjektů umožňuje sdružovat zdroje pro společná opatření. Plán udržitelné městské mobility pomáhá dopravním úřadům získávat finanční prostředky a financování z nových zdrojů. Plánovači mohou prokázat dopady jednotlivých opatření hodnocených na základě klíčových ukazatelů výkonnosti, což zvyšuje atraktivitu návrhů na financování.

Plánování v době nejistoty

Nástup nových technologií, obchodních modelů a poptávky spotřebitelů, to vše přispívá k nejistotě při

plánování, avšak dlouhodobé cíle, které se těší široké podpoře, mohou poskytnout rámec, v němž lze systematictěji určovat priority politik a vybírat opatření podle měnících se podmínek.

3. Jaké jsou hlavní prvky plánování udržitelné městské mobility?

Od zveřejnění koncepce SUMP v roce 2013 se proces tvorby a realizace plánu udržitelné městské mobility uplatňuje v mnoha městských oblastech v Evropě (i ve světě). "Cyklus SUMP" je představen pomocí vizuální metafory hodinového ciferníku (viz obr. 1).

Cyklus SUMP představuje čtyři fáze Plánování udržitelné městské mobility, z nichž každá začíná a končí milníkem a každá je rozdělena do tří kroků (celkem tedy dvanáct kroků plánovacího cyklu). Milníky jsou spojeny s rozhodnutím nebo výsledkem potřebným pro další fázi a označují dokončení předchozí fáze.

Všechny kroky a činnosti by měly být prováděny v rámci pravidelného plánovacího cyklu ve smyslu procesu neustálého zlepšování.

Jedná se samozřejmě o idealizované a zjednodušené znázornění složitého plánovacího procesu. V některých případech mohou být kroky prováděny téměř paralelně (nebo se k nim lze dokonce vrátit), pořadí úkolů může být příležitostně přizpůsobeno konkrétním potřebám nebo může být některá činnost částečně vynechána, protože její výsledky jsou k dispozici z jiného plánování. Přesto se cyklus SUMP etabloval jako užitečný návod, který pomáhá strukturovat a sledovat proces plánování.

Fáze 1: Příprava a analýza

Prvním milníkem a výchozím bodem procesu SUMP je výslovné rozhodnutí politiků připravit plán udržitelné městské mobility. V první fázi se připravují podklady pro plánovací proces zodpovězením následujících otázek:

Jaké jsou naše zdroje?

Analyzujte všechny dostupné (lidské, institucionální a finanční) zdroje pro plánování a vytvořte vhodné pracovní a participační struktury, abyste mohli začít. V této fázi musí rozhodovací orgány zajistit, aby klíčové instituce a tvůrci politik podpořili rozvoj Plánu udržitelné městské mobility a přispěli k vytvoření základního plánovacího týmu.

Jaký je náš kontext v plánování?

Identifikujte faktory, které budou mít vliv na proces plánování, jako jsou stávající plány nebo právní požadavky. Analyzujte dopravní toky, abyste určili geografický rozsah plánu - a zajistěte, aby ostatní orgány a zúčastněné strany byly zahrnuty do procesu plánování. Dohodněte se na časovém harmonogramu plánování a podle potřeby najměte externí podporu. Činnosti v tomto a předchozím kroku spolu úzce souvisejí a často probíhají souběžně. Klíčovým úkolem pro rozhodovací orgány v této fázi je zajistit, aby "funkční městská oblast" sloužila jako plánovací oblast pro plánování SUMP. To je často institucionálně a politicky složité rozhodnutí.

Jaké jsou naše hlavní problémy a příležitosti?

Analyzujte situaci v oblasti mobility z hlediska všech druhů dopravy a příslušných aspektů udržitelnosti s využitím vhodného souboru aktuálních zdrojů dat. Závěrečným milníkem první fáze je dokončená analýza hlavních problémů a příležitostí souvisejících s mobilitou v celé funkční městské oblasti.

Fáze 2: Tvorba strategie

Cílem druhé fáze je definovat strategické směřování plánu udržitelné městské mobility ve spolupráci s občany a zúčastněnými stranami. Klíčové otázky jsou:

Jaké jsou naše možnosti do budoucna?

Analyzujte pravděpodobné změny vnějších faktorů důležitých pro městskou mobilitu (např. demografie, informační technologie, klima) a vypracujte scénáře, které zkoumají alternativní strategické směry. Scénáře se snaží zachytit rozsah nejistoty, která je spojena s "pohledem do budoucnosti", aby bylo možné získat pro strategická rozhodnutí lepší základ založený na faktech.

Jaké město chceme?

Tvořte vize se zúčastněnými stranami a občany, vytvořte společnou představu o žádoucí budoucnosti na základě výsledků analýzy mobility a vlivu scénářů. Společná vize a cíle jsou základními kameny každého Plánu udržitelné městské mobility. Vize je kvalitativní popis žádoucí budoucí mobility ve městě, který je následně upřesněn konkrétními cíli, jež naznačují typ změny, o kterou se usiluje. Dbejte na to, aby cíle řešily důležité problémy a aby se týkaly všech druhů dopravy ve funkční městské oblasti. V této fázi se musí aktivně zapojit osoby s rozhodovací pravomocí, protože v tomto bodě se rozhoduje o strategickém směřování na další roky.

Jak určíme úspěch?

Definujte soubor strategických ukazatelů a cílů, který vám umožní sledovat pokrok ve všech cílech, aniž by vyžadoval nereálné množství nových údajů. Rozhodovací orgány by měly zajistit, aby cíle byly ambiciózní, splnitelné, vzájemně konzistentní, široce podporované zúčastněnými stranami a sladěné s ostatními oblastmi politik.

Na konci druhé fáze jste dosáhli milníku široce podporované vize, cílů a cílových hodnot. Pokud je to možné, rozhodovací orgány by měly tyto strategické priority přijmout, aby zajistily stabilní řídicí rámec pro fázi opatření.

Fáze 3:

Plánování opatření

Ve třetí fázi se proces plánování přesouvá ze strategické na operativní úroveň. Tato fáze se zaměřuje na opatření k dosažení dohodnutých záměrů a cílů. Zde se dokončuje plán udržitelné městské

mobility a připravuje se jeho realizace, přičemž se odpovídá na následující klíčové otázky:

Co konkrétně uděláme?

Vytvořte dlouhý seznam opatření a zhodnoťte jejich účinnost a proveditelnost, abyste vybrali ta, která nejlépe přispějí k naplnění vašich cílů a úkolů. Spojte opatření do integrovaných balíčků, projednejte je s občany a zúčastněnými stranami a podrobně je vyhodnoťte, abyste potvrdili svůj výběr. Naplánujte monitorování a hodnocení každého opatření.

Co bude potřeba a kdo bude co dělat?

Rozdělte balíčky opatření na realizovatelné úkoly (neboli "akce") a podrobně je popište, včetně jejich odhadovaných nákladů, vzájemných závislostí a rizik. Určete interní a externí nástroje financování a zdroje financování všech opatření. Na tomto základě se dohodněte na jasných odpovědnostech, prioritách provádění a časovém harmonogramu pro každé opatření. V této fázi je nezbytné informovat o opatřeních politické zainteresované strany a veřejnost. Například konkrétní stavební projekty mohou být kontroverzní, i když jejich související cíle a opatření většinou podporují. Od rozhodovacích orgánů se v této fázi vyžaduje, aby získaly politickou a veřejnou podporu pro opatření a akce Plánu udržitelné městské mobility a v ideálním případě dosáhly formální dohody o odpovědnosti a časovém harmonogramu mezi rozhodovacími orgány a klíčovými zúčastněnými stranami.

Jsme připraveni vyrazit?

Na jednotlivých částech Plánu udržitelné městské mobility se mohlo podílet mnoho autorů. Nyní je čas dokument dokončit a zkontrolovat jeho kvalitu. Na základě zvyklostí vaší organizace může být podrobné finanční schéma zahrnuto do samotného plánu nebo je součástí samostatného procesu. V obou případech byste se měli před přijetím Plánu udržitelné městské mobility dohodnout na rozpočtu pro každou prioritní akci a na dlouhodobých opatřeních pro rozdělení nákladů a příjmů mezi všechny zúčastněné organizace.

Nejdůležitějším milníkem procesu plánování je ukončení fáze plánování opatření: Plán udržitelné městské mobility je přijat rozhodovacími orgány příslušného politického orgánu.

Fáze 4: Implementace a monitoring

Čtvrtá fáze se zaměřuje na provádění opatření a souvisejících činností definovaných v Plánu udržitelné městské mobility, které jsou doprovázeny systematickým monitorováním, hodnocením a komunikací. Zde jsou opatření uváděna do praxe prostřednictvím odpovědí na následující klíčové otázky:

Jak můžeme dobře hospodařit?

Odpovědné útvary a organizace by měly naplánovat technické detaily svých opatření, provést jejich realizaci a v případě potřeby obstarat zboží a služby. Protože se na tom často podílí velké množství subjektů, je třeba věnovat zvláštní pozornost celkové koordinaci procesu realizace.

Jak se nám to daří?

Systematické monitorování jasně ukáže, zda věci probíhají podle plánu, a umožní v případě potřeby přijmout nápravná opatření. Inovativní systémy mobility mohou být pro každodenní cestující velkým narušením (a zároveň velkým přínosem). Pro úspěšný proces implementace je zásadní porozumění veřejnému mínění, založené na aktivním oboustranném dialogu.

Co jsme se dozvěděli?

Posledním krokem cyklu SUMP je přezkoumání úspěchů a neúspěchů a sdělení těchto výsledků zúčastněným stranám a veřejnosti. Tento proces přezkoumání se rovněž zaměřuje na budoucnost a zvažuje nové výzvy a řešení. V ideálním případě se rozhodovací orgány budou aktivně zajímat o to, co se osvědčilo (a co ne), aby tyto poznatky byly zohledněny v příští aktualizaci Plánu udržitelné městské mobility.

Vypracování a realizace plánu udržitelné městské mobility je proces, který zahrnuje mnoho zúčastněných stran z různých oblastí, politik i dalších

subjektů. Plán se zabývá komplexním pohledem na dopravní systém, pracuje napříč sektory a iniciuje proces změn směrem k integrovanějšímu plánování. Úspěšný proces tvorby Plánu udržitelné městské mobility proto začíná budováním podpory mezi nejdůležitějšími zúčastněnými stranami.

4. Jak začít se zpracováním SUMP?

Přijměte jasné rozhodnutí o zpracování plánu udržitelné městské mobility

Výchozím bodem pro vypracování plánu udržitelné městské mobility by mělo být rozhodnutí zlepšit současnou situaci v oblasti mobility a pevné přesvědčení, že je nutná změna směrem k větší udržitelnosti. Od počátku by mělo být jasné, že městská mobilita není samoučelná, ale přispívá k vyšším cílům, jako je vyšší kvalita života a blahobyt. Rozhodnutí připravit plán udržitelné městské mobility vždy znamená závazek k obecným cílům:

- zlepšení dostupnosti pro všechny bez ohledu na příjem a sociální postavení;
- zvýšení kvality života a atraktivity městského prostředí;
- zlepšení bezpečnosti silničního provozu a veřejného zdraví;
- příspěvek k dosažení cílů v oblasti klimatu snížením znečištění ovzduší a hluku, emisí skleníkových plynů a spotřeby energie a
- zvýšení ekonomické životaschopnosti, sociální spravedlnosti a kvality životního prostředí.

Získejte politický závazek

V závislosti na národním a místním kontextu může být hnací silou pro vypracování plánu udržitelné městské mobility zákonná povinnost na národní úrovni, oficiální rozhodnutí místního politického orgánu (např. místní rady) nebo závazek místní správy. V každém případě je zapotřebí skutečný závazek, aby se jednalo o skutečně udržitelný a účinný plán. Pokud na místní úrovni neexistuje žádný politický zastánce, může být problém přesvědčit ostatní politiky, aby se za plán postavili. To vyžaduje přesvědčivé argumenty předložené někým, kdo má u rozhodujících činitelů respekt.

Nalzněte rámec pro SUMP

Spouštěčem procesu SUMP může být i samotný projekt nebo opatření. S rozhodnutím o velkém infrastrukturním projektu (např. nové tramvajové trati) nebo významné městské inovaci (např. nízkoemisní zóně) může přijít potřeba začlenit opatření do širšího plánovacího rámce. Plán udržitelné městské mobility může nabídnout integrovaný přístup k velkému projektu a poskytnout doplňující opatření, dlouhodobé cíle a participativní přístup. Zejména u velkých a inovativních projektů s velkým dopadem nabízí plán udržitelné městské mobility komplexní strategii, která je potřebná k získání veřejné podpory pro opatření. Infrastrukturní projekt, který ovlivňuje celý region, může být dokonce podnětem k zahájení plánu udržitelné městské mobility na úrovni funkční městské oblasti společně se sousedními obcemi.

Argumentujte problémy, s nimiž se vaše město v současné době potýká a zlepšeními, která by mohl vyvolat plán udržitelné městské mobility.

Užitečným přístupem je ukázat výzvy a problémy, kterým bude město čelit, pokud se nic nezmění, zdůraznit přínosy, které plán udržitelné městské mobility přináší, a vyzdvihnout skutečnost, že voliči dobré výsledky odmění. Pro sdělení naléhavosti může být účinné simulovat negativní důsledky dosavadního vývoje (např. z hlediska budoucích dopravních zácp a z nich vyplývajících ekonomických ztrát nebo z hlediska ukazatelů, jako jsou smrtelné dopravní nehody nebo roky života ztracené v důsledku znečištění ovzduší) a představit je politikům pomocí map a čísel. Současné rychlé změny vyvolané digitálními technologiemi zdůrazňují naléhavost vypracování uceleného strategického přístupu k budoucí udržitelné mobilitě. Při informování o přínosech je často užitečné navázat na současné vysoce prioritní problémy ve vašem městě, jako je kvalita ovzduší, doprava, bezpečnost silničního provozu, dostupnost bydlení nebo hospodářský růst, a vysvětlit, jak může plán udržitelné městské mobility přispět k jejich řešení.

Zvažte malá opatření pro rychlé dosažení úspěchů

Dosahnout politického závazku může být náročné, protože plné přínosy Plánu udržitelné městské

mobility se projeví až po delším časovém období, než je volební cyklus. Může být užitečné zdůraznit možnost zahrnout do Plánu udržitelné městské mobility opatření menšího rozsahu s vysokou viditelností. Ta mohou v krátkodobém horizontu získat podporu veřejnosti a vyvolat první rozhodnutí o vypracování Plánu udržitelné městské mobility. Například dočasná přeměna veřejných prostranství pomocí "lehkých a levných" řešení může lidem pomoci představit si možné pozitivní změny (např. přerozdělení uličního prostoru, dočasná cyklostezka oddělená květinovými květináči nebo parčíky místo parkovacích míst).

Inspirujte se jinými městy

Mnoho měst v Evropě (a na celém světě) stálo v tomto prvním rozhodovacím bodě již dříve. Spousta z nich se rozhodla vytvořit svůj první SUMP. Poukázat na tato města, která úspěšně realizovala plánování udržitelné městské mobility, může být skvělým argumentem. Síť evropských měst poskytuje vynikající základnu pro učení se a inspiraci dalšími příběhy a jejich úspěchy i neúspěchy.

Začněte několika jednoduchými kroky

Pokud jste se rozhodli připravit SUMP, můžete mít pocit, že stojíte na úpatí velké hory. Zvláště na začátku cesty vám pomůže přemýšlet o hoře po etapách, s malými kroky a dosažitelnými cíli. Formát cyklu SUMP se svými čtyřmi hlavními fázemi, kroky a milníky vás na této cestě podpoří. Pro hladký začátek vašeho procesu vám mohou být užitečné následující myšlenky:

Navazte kontakty a spolupráci ve vaší funkční městské oblasti.

- Uspořádejte plánovací workshop s dopravními plánovači z okolních obcí. Ne všechny obce mohou mít zájem, ale pokud jednoduše začnete s těmi, které zájem mají, ostatní se mohou připojit později.
- Identifikujte společné problémy, které vyžadují spolupráci (např. přetížené příměstské trasy), a sejděte se, abyste našli řešení, která budou přínosná pro všechny obce (např. lepší příměstské vlakové nebo autobusové spojení, Park&Ride nebo cyklistické dálnice). Často je snazší navázat spolupráci kolem konkrétního projektu než kolem abstraktních plánů.

Otevřete rozhovor pro přínosnou spolupráci napříč institucionálními hranicemi.

- Začněte do procesů plánování mobility zapojovat kolegy z jiných relevantních odvětví (např. územního plánování, životního prostředí, hospodářství, cestovního ruchu, sociálních služeb nebo zdravotnictví). U strategických plánů usilujte o vytvoření mezioborových řídicích skupin, v nichž budou zastoupeny nejvýznamnější útvary. Na setkání zainteresovaných stran přizvěte také zástupce souvisejících sektorů (např. nevládní organizace zabývající se životním prostředím, podnikatelská sdružení, odborníky na zdravotnictví, policii, rady mládeže a zástupce škol).
- Identifikujte meziodvětvové výzvy. Často je snazší navázat spolupráci kolem konkrétního projektu se společným přínosem (např. pěší kampaň pro školáky plánovaná společně policií, odborem školství a odborem mobility) než kolem abstraktních plánů.
- Uspořádejte schůzku s kolegy z jiných oddělení a prodiskutujte přínosy společné akce. Pokud je na taková setkání schopen přispět odborník z předcházejícího města, může to často pomoci prosadit vize. Přínos je ještě větší, pokud je z místa, které je vnímáno jako podobné tomu vašemu. Mobilizujte občany a zúčastněné strany
- Identifikujte příslušné zúčastněné strany. Vedle široké veřejnosti je důležité zapojit vyváženou skupinu zástupců institucí, jako jsou politické strany, občanské a komunitní skupiny, podnikatelské organizace, provozovatelé dopravy atd.
- Identifikujte a zapojte skupiny občanů a zúčastněných stran již v počáteční fázi procesu. Aktivně je informujte o rozhodnutí vypracovat plán udržitelné městské mobility, ale také jim umožněte zapojit se do diskuse. Je nezbytné naslouchat občanům a shromažďovat jejich nápady a vize, zejména v méně technických fázích plánování, kdy jsou procesy otevřenější a pružnější.
- Uspořádejte zahajovací akci k plánu udržitelné městské mobility se zúčastněnými stranami a občany v interaktivním formátu. Mohlo by se jednat například o workshop, veřejnou diskusi nebo světovou kavárnu.
- Začněte zkoumat způsoby kreativního zapojení občanů. Může jít o tradiční formáty, jako jsou novinové články, rozhlasové příspěvky, oznámení na webových stránkách, plakáty na veřejných prostranstvích nebo dopisy domácnostem, ale i o novější formáty, jako jsou sociální média, krátká videa, drop-in centrum nebo specializované (interaktivní) webové stránky.

Začněte pracovat na společné vizi města

- Společně s občany a zúčastněnými stranami můžete začít pracovat na společné vizi. Vize, jako jsou workshopy zaměřené na hledání budoucnosti, vám mohou pomoci vytvořit společnou představu o tom, jak by město mělo v budoucnu vypadat a jaké změny jsou k tomu potřeba.

www.eltis.org

